

Jumalateenistus Nõos P, 04.02.24 kell 11.00, *Sexagesima*

Lektsioonid: 1Kr 1:20–25; Mt 13:31–33

Pihikõne: Lk 2:34

Jutlus: Js 5:1–7

Laulud: 192 (1–6); 239 (1–2, 3); 180 (1–3); 391 (1–3)

Ma tahan nüüd laulda oma armsamast, mu armsama laulu tema viinamäest. Mu armsamal on viinamägi viljakal mäenõlvakul. Ta kaevas ja puhastas kividest ning istutas häid viinapuid; ta ehitas selle keskele torni, ta raius sinna ka surutõrre. Siis ta ootas, et see kasvataks häid kobaraid, ent kängunud olid kobarad, mida see andis. Ja nüüd, Jeruusalemma elanikud ja Juuda mehed, mõistke ometi kohut minu ja mu viinamäe vahel! Kas oleks olnud vaja teha mu viinamäega veel midagi, mida olin jätnud tegemata? Miks ma ootasin, et ta kasvatab häid kobaraid, kuna ta andis kängunud kobaraid? Aga nüüd tahan ma ometi teha teile teatavaks, mida ma teen oma viinamäega: ma kisun maha ta aia, ja ta jääb laastatavaks, ma lammutan ta müüri, ja ta jääb tallatavaks. Nõnda ma hävitan ta. Teda ei kärbita ega rohita, ta kasvatab kibuvitsu ja ohakaid ja ma keelan pilvi temale vihma andmast. Sest Iisraeli sugu on vägede Issanda viinamägi ja Juuda mehed tema lemmikistandik. Ta ootas õigust, aga vaata, tuli õigusetus; õiglust, aga vaata, tuli hädakisa.

Tänases kirjakohas kõneleb prohvet lugejale-kuulajale loo kellestki, kes rajas viinamäe, nägi palju vaeva, pani oma kätetööle suuri lootusi, kuid pidi täiesti pettuma. Prohvet nimetab viinamäe rajajat oma armsamaks, kuid varsti on aru saada, et see armsam on Jumal ise.

Siinse viinamäe rajaja kogemus on tuttav igale inimesele, kes on midagi suure vaeva ja pühendumusega teinud, kuid siis näeb, et tulemus ei vasta ootustele. Ja seda temast sõltumatul põhjustel: ta ise on teinud kõik nii hästi kui suutis, aga asjast ei tulnud ikkagi midagi välja.

Tuleb meelde üks näide eesti muusika ajaloost. 1938. aasta suvel kuulutati Estonia teatri 75. aastapäeva tähistamiseks välja õhtutähtsate lavateoste võistlus. Helilooja Eduard Oja kirjutas Vabadussõja-teemalise ooperi „Lunastatud vanne“, kuid see jäi lavastamata juunipöörde tõttu, Eesti Vabariigi langemise tõttu nõukogude okupatsiooni alla. Ooperit püüti muuta paaril korral nõukogulikumaks, kuid asjast ei tulnud lõpuks ikkagi midagi välja. Eduard Oja olevat lõpuks nende ümbertegemiste tõttu olnud nii meeleheitel, et uputanud ooperi partituuri Tallinnas Kadrioru tiiki.

Ka meie kirjakohas ütleb prohvet, mida Issand teeb oma viinamäega, mis vastu ootusi on andnud halba vilja: ta hävitab viinamäe nagu inimene, kes on oma töövaeva luhtumise pärast meeleheitel ega leia sellel enam mingit väärtust.

Kui Eduard Oja ooperi partituur hävis legendi järgi Kadrioru tiigis, siis on sellest tänaseni siiski säilinud klaviir ja orkestrihääled. Mingi lootus selle teose lavalettoomiseks on siiski olemas.

Täpselt samamoodi jäi pärast Iisraeli riigi lagunemist ja langemist suurriikide võimu alla siiski üle n-õ Iisraeli jääk, hulgake rahvast, kes viis Jumala õndsusplaani edasi. Kuni selleni välja, et kord sündis kuningas Taaveti soost üks mees, kelles tunti ära lihakssaanud Jumal ise, Jeesus Kristus.

Võiks siis öelda nii, et Jumala töö Iisraeli rahvaga ebaõnnestus, kuid mitte sajabrotsendiliselt, sest väike osa rahvast andis aluse võiduks: uue pääsemislootuse ilmutamiseks inimkonnale.

Võiks ka öelda, et Jumal rajas Kristuses uue viinamäe selle vana viinamäe asemel, mille ta meeleheites peaaegu hävitas. See Kristuse-viinamägi on laitmatu ja annab laitmatut vilja, sest seeme on laitmatu ja see seeme ei saa kanda ebakvaliteetsset vilja.

Kuid mõtleme korraks Jeesuse tähendamissõna peale Lk 13:6–9: „Ühel inimesel oli viigipuu istutatud viinamäele. Ja ta tuli sellelt vilja otsima, ent ei leidnud. Siis ta ütles viinamäe aednikule: „Vaata, juba kolm aastat käin ma sellelt viigipuult vilja otsimas, ent ei leia. Raiu see siis maha! Milleks ta raiskab maad?“ Aga aednik vastas: „Isand, jäta ta veel sellekski aastaks, kuni ma ta ümber kaevan ja talle sõnnikut panen, ehk ta hakkab tuleval aastal vilja kandma, aga kui mitte, siis raiu ta maha!“

Milline on selle viigipuu sümbolne tähendus ja miks kasvab ta viinamäel? Võib-olla on selle viigipuu all mõeldud paganaid, kes on „istutatud“ Kristuse-viinamäele? Kristuse-viinamägi on

täiuslik, kuid lisatud paganate-viigipuu kipub olema ebakvaliteetne. Kas ei võiks seda tähendamissõna võiks tõlgendada nii, et Kristuse kogudusse vastu võetud inimesed ei pruugi kanda sellist vilja nagu Issand ootab?

Me võime tagasi vaadata 2000-aastasele Kristuse kiriku ajaloole ja kõik mida me seal näeme, pole olnud sugugi ilus ja ehk mitte ka Issandale meelepärane. On olnud viljatust ja halba vilja.

Niisamuti on olnud lugu ka Kristuse kirikuga Eesti alal. Siinne rahvas pole tahtnud või ka saanud ristiuskuga oma südameusuks vastu võtta enne 18. sajandit, mil vennastekogudused ristiuse eestlaste südamesse istutada suutsid. Sellest on tulnud ilusaid vilju: eesti rahvuslik ärkamine, Eesti riik, eesti kultuuri õitseng.

Kuid siiski pole ka nüüd kõik alati hästi läinud. Oleme kord oma iseseisvuse kaotanud ja nüüdki on eelaimused tumedamast tulevikust.

Keegi jagas hiljuti Facebookis eesti ühe tuntuma kristliku prohveti Karl Reitsi viimast kirja, mis olevat leitud tema taskust pärast tema surma 1941. aasta juulis. Reits kirjutab seal: „See ilus vabariik, mille Jumal on eesti rahvale andnud, võetakse nende käest ära, sellepärast, et juhid ja rahvas on unustanud oma Jumala. Ja see antakse ära.“ Selleks ajaks oli muidugi Eesti Vabariik juba langenud, kuid need sõnad ja eriti teadmine, et prohvet Reits juba ammu enne seda kuulutas hävingut Jumalast taganenud Eesti riigijuhtidele, on siiski kõnekad.

Võib-olla oli 50 aastat okupatsiooniga eestlastele justkui aeg, mil viinamäe aednik Jeesuse tähendamissõnas viigipuu ümber kaevas ja talle sõnnikut pani? Eesti rahvas sai vabaks ja võimaluse jälle vilja kanda.

Kuid kas see vili tuleb ja milline see on?

Liigun tänases jutluses ka üldisest üksiku poole: Iisraeli rahvast kristlaskonna ja kristlaskonnast Eesti kristlaste poole. Nüüd tuleb aga kõnelda ka üksikkristlasest.

Olen tihti mõelnud, et igaüks meist, kristlastest, on samuti otsekui viigipuu, mis on istutatud viljakale Kristuse-viinamäele. Igaühel meist on oma elu ja omad otsused, mida teeme, et seda elu parima äranägemise järgi elada.

Milline on kindlus, et igaüks meist kannab ikkagi head vilja ja mitte kängunud vilja? Seda kindlust polegi. Me ei saa end kuidagi õigustada, kui oleme Jumala käskude vastu eksinud. Arvesse ei lähe see, et oleme nõrgad inimesed: vaim on küll valmis, aga liha on nõder. Jumal teab seda isegi!

Jumal ei taha meid maha jätta, sest ta armastab meid samamoodi, nagu prohvet Jesaja loos tema armastatu – Issand – oma viinamäe. Ta ei anna nii kergesti alla, vaid laseb viinamäe aednikul meid ümber kaevata ja meile sõnnikut panna. Küllap on igaüks oma elus seda ka tundnud.

Js 5:26jj, pärast meie jutlusealust kirjakohta kirjeldab prohvet, mis juhtub rahvaga, kes on hüljanud vägede Issanda Seaduse: „Ja ta tõstab lipu kaugele rahvale, vilistab teda maa äärest, ja vaata, see tuleb kiiresti tõtates. Keegi neist ei ole väsinud ja keegi ei komista, ei tuku ega maga; kellelgi ei vallandu vöö vöölt ega katke jalatsipael. Nende nooled on teritatud ja kõik nende ammud on vinnas; nende hobuste kabjad on nagu tulekivi ja nende rattad nagu tuulispea. Nende mõirgamine on otsekui emalõvi mõirgamine, nad mõirgavad nagu noored lõvid; nad urisevad ja haaravad saagi ning viivad oma teed, ja päästjat ei ole. Ja sel päeval on tema kohal mürin otsekui meremüha, ja kui vaadata maale, ennäe, siis on seal ahastuse pimedus ja pilv pimendab valguse.“

Küllap viitab prohvet siin võõraste suurriikide hävitustööle Iisraeli riigi kallal. Eks ole see omamoodi „ümberkaevamine“ ja „sõnnikupanemine“, mida Jumal oma rahvaga teeb. See on valus ja ajab meeletehetele. Kuid ialgi ei tasu unustada, et Jumal tahab oma rahvast säästa nii palju kui võimalik.

Ja ta on omal kombel päästepaadiks või Noa laevaks andnud kõigile inimestele Jeesuse Kristuse. Kel õnnestub meelega parandamise, Jumala sõna ja sakramentide abil sinna päästepaati või Noa laeva pidama jääda, see on õnnis.

Üks on kindel: Jumal on ustav, isegi kui meie ei suuda olla ustavad. Ta annab meile üha uusi võimalusi Kristuse-viinamäele tagasi pöörduda. Kui kaua, ei tea. Ei tea, millal Jumala kannatus katkeb. Ent õnneks pole ta inimene, vaid teab, mis on inimeste südames.

Ps 95:8 ja Hb 4:7 on öeldud: „Täna, kui te kuulete ta häält, ärge tehke kõvaks oma südant.“ Jumal kõneleb meiega Kristuses ikka ja jälle. Ärgem tehkem siis oma südant kõvaks!

Aamen.